24.10.2023

VALTION VELANHALLINNASTA (HE 41/2023 JA VNS 1/2023)

Eduskunta, Valtiovarainvaliokunta

1 Yleistä

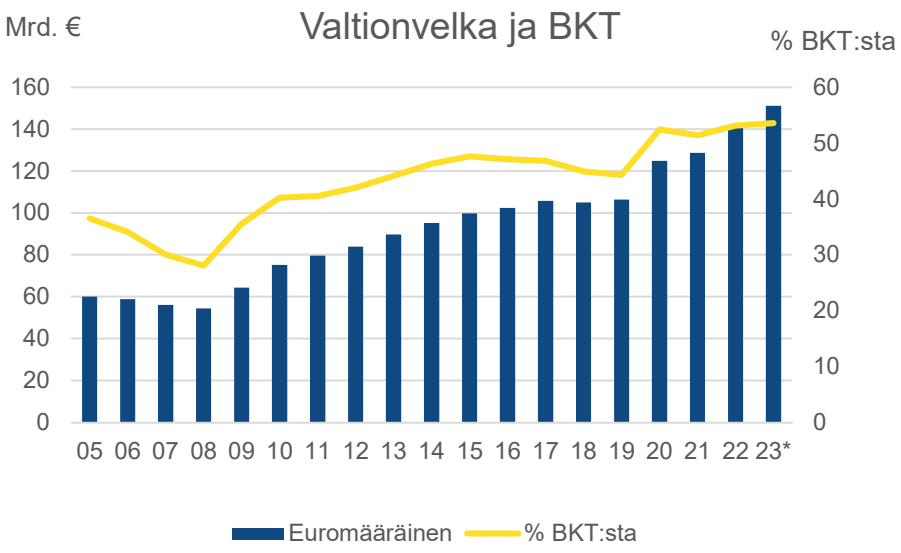
Valtiokonttori vastaa valtion velanhallintaan liittyvistä käytännön toimista. Valtiovarainministeriö vastaa velanhallinnan strategisista linjauksista. Ministeriön linjauksissa määritellään velanhallinnan pääperiaatteet ja -tavoitteet, siinä käytettävät työkalut ja riskitasot sekä muut huomioon otettavat rajoitukset. Valtion velanhallintaan määritellään kuuluvaksi valtion lainanotto, velan hallinnointi, maksuvalmiuden hallinta ja riskienhallinta. Lisäksi Valtiokonttori pitää yllä valtionvelkaan liittyviä tilastoja ja vastaa valtion luottoluokituslaitossuhteista. Valtionvelka on osa Suomen julkisen talouden velkaa.

2 Valtion velanhallinta vuonna 2023

2.1 Uutta velkaa yli 11 miljardia euroa

Valtion lainanoton avulla maksetaan takaisin erääntyvä valtionvelka ja katetaan valtion budjetin mahdollinen alijäämä. Lainanoton tavoitteena on tyydyttää valtion rahoitustarve kustannustehokkaasti ja tavalla, joka mahdollistaa rahoituksen saatavuuden kaikissa olosuhteissa. Samalla huolehditaan siitä, että valtionvelan koroista ja erääntymisistä aiheuttava rasitus valtiontalouteen jakautuu tasaisesti ja ennustettavasti

24.10.2023



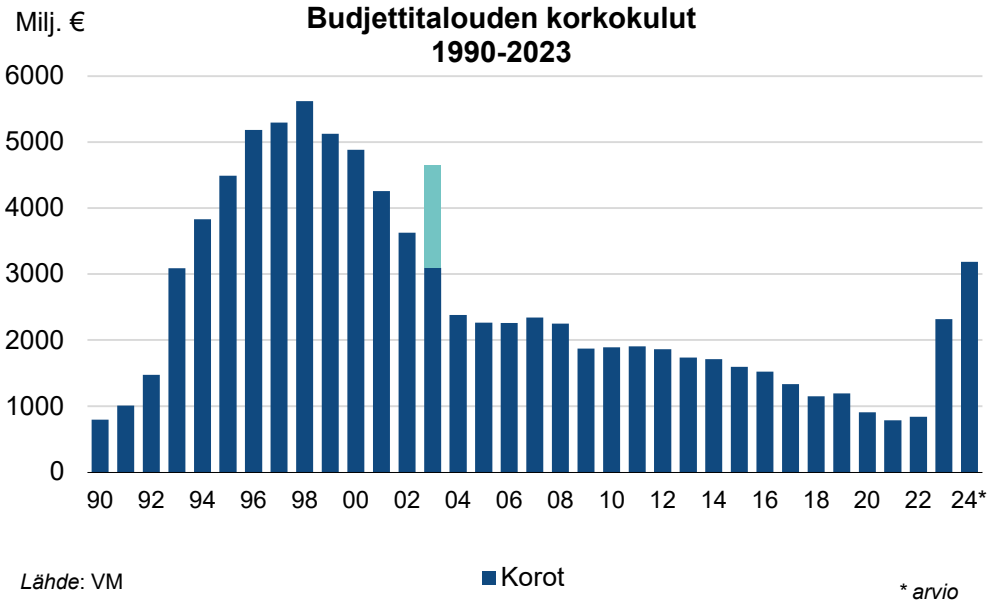
Lähde: Valtiokonttori

Vuoden 2023 talousarvion ja lisätalousarvioiden mukaan Suomen valtio ottaa 11,2 miljardia euroa uutta lainaa (nimellisarvoinen nettolainanotto). Täydennettynä erääntyvien ja uudelleen rahoitettavien lainojen osuudella velanoton kokonaismäärä on arviolta 39,3 miljardia euroa, mikä sisältää sekä pitkän että lyhyen yli vuodenvaihteen ulottuvan varainhankinnan osuudet. Vuoden lopulla budjettitalouden velkakanta olisi talousarvioihin perustuen 151 miljardia euroa. Sähkön johdannaismarkkinoilla toimivien yhtiöiden maksuvalmiutta tukeva lainaohjelma on voimassa siten, että lainoja voidaan myöntää vuoden 2023 loppuun saakka.



Lähde: Valtiokonttori

Vuoden 2022 alkupuolella alkanut korkojen voimakas nousu on alkanut heijastumaan myös valtion budjettivelan korkokuluihin vuonna 2023. Vuoden 2023 korkokulujen arvioidaan olevan 2,3 miljardia euroa. Korkokulujen ennustetaan nousevan edelleen vuonna 2024. VM ennusteen mukaan budjettivelan korkokulut vuonna 2024 ovat 3,2 miljardia.



Lähde: Valtiokonttori

2.2 Budjettivelan rahoitus- ja korkoriski

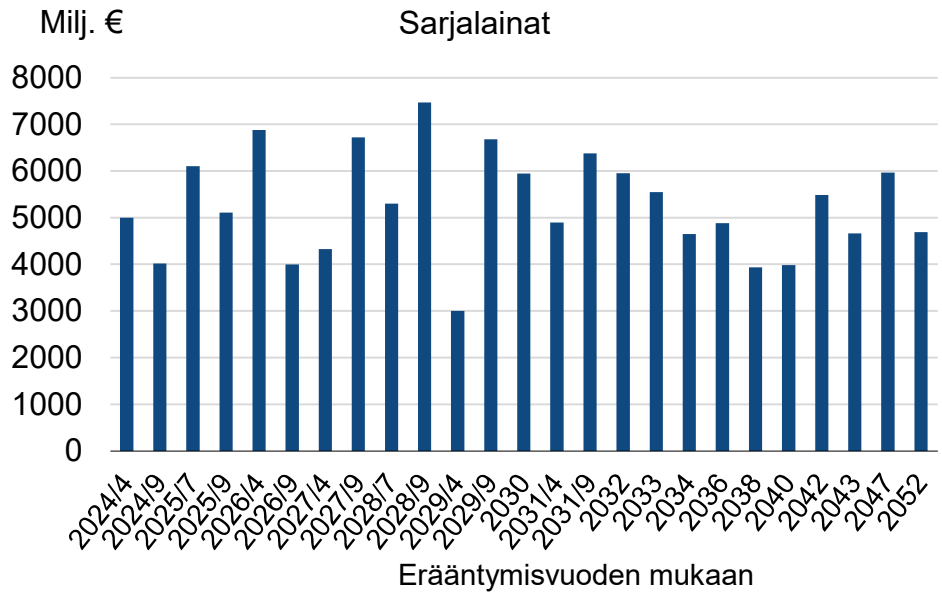
Valtion budjettivelan keskimaturiteetti oli syyskuun lopussa 2023 noin 7.7 vuotta ja velan keskimääräinen uudelleenhinnoitteluaika noin 4.5 vuotta.

2.3 Varainhankintaa euroissa ja dollareissa

Suomen valtio noudattaa lainanotossaan viitelainastrategiaa, jonka mukaan pääosa velasta otetaan euromääräisten viitelainojen muodossa. Valtion tarkoituksena on laskea liikkeeseen joka vuosi kolme uutta sarjaobligaatioita, jotka heti liikkeeseenlaskuvaiheessa saavuttavat viitelainalta vaadittavan koon (EUR 3 miljardia), jälkimarkkinoiden likviditeetin ja laajan sijoittajapohjan. Ulkomaanvaluutanmääräinen lainanotto on valtiolle täydentävää varainhankintaa. Laskiessaan liikkeeseen lainoja muissa valuutoissa kuin euroissa valtio suojautuu

aina valuuttakurssiriskiltä. Koko valtionvelka on suojaustoimenpiteiden jälkeen euromääräistä.

Valtion varainhankintaoperaatioita on toteutettu tasaisesti vuoden 2023 aikana. Tammikuussa valtio laski liikkeeseen uuden vuonna 2038 erääntyvän 15-vuotisen euroviitelainan, jonka koko oli 3 miljardia euroa. Vuoden toisen pitkän viitelainan liikkeeseenlasku ajoittui huhtikuun lopulle, jolloin Suomen valtio laski markkinoille uuden kymmenvuotisen viitelainan. Lainan koko oli 3 miljardia euroa. Vuoden kolmas viitelaina laskettiin liikkeeseen elokuussa. Tätä viiden vuoden pituista viitelainaa myytiin markkinoille niin ikään 3 miljardin euron verran. Lisäksi valtio on järjestänyt vuoden 2023 aikana euromääräisiä viitelainahuutokauppoja, joilla on kasvatettu jo aikaisemmin liikkeeseen laskettujen sarjalainojen lainakantoja.



Lähde: Valtiokonttori

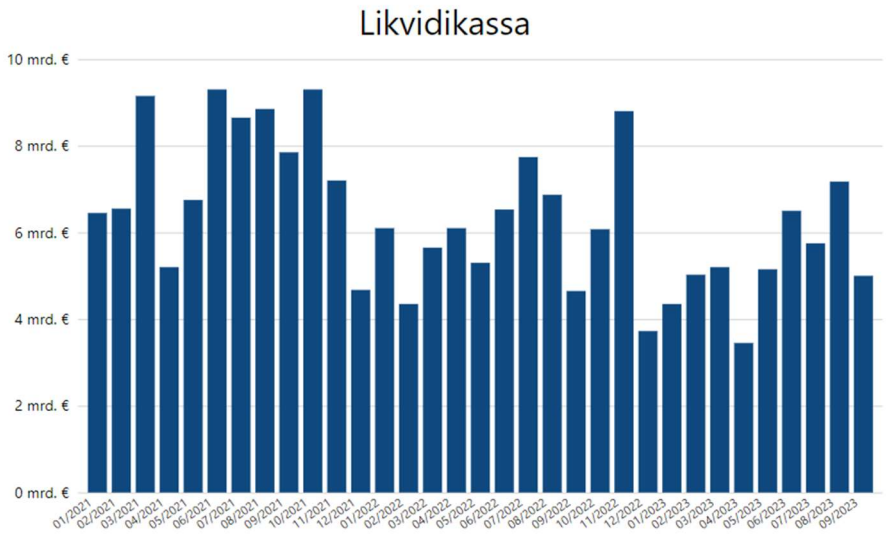
Lyhytaikaista eli alle vuoden mittaista lainanottoa toteutetaan valtion velkasitoumuksilla. Näillä katetaan vuoden varainhankintatarpeesta reilut 10 prosenttia. Valtion velkasitoumuksia lasketaan liikkeeseen euromääräisinä ja dollarimääräisinä. Velkasitoumusten liikkeeseenlaskujen ajoitukseen vaikuttavat sekä valtion likviditeettiasema että sijoittajakysyntä.

2.4 Valtion maksuvalmiusasema hyvällä tasolla

Valtiokonttori on vastuussa valtion kassanhallinnasta. Kassanhallinnan tärkein tehtävä on valtion maksuvalmiuden hoito ja turvaaminen. Kassanhallinnassa joko sijoitetaan kassavaroja tai otetaan rahamarkkinoilta lyhytaikaista lainaa kulloisenkin tilanteen mukaan.

Valtion virastot syöttävät Valtiokonttorin hallinnoimaan kassaennustejärjestelmään tulo- ja menoennusteensa. Valtiokonttori seuraa ennusteiden avulla koko valtion tulo- ja menovirtoja sekä maksuvalmiutta ja varmistaa, että valtion rahat riittävät joka tilanteessa.

Syyskuun lopussa 2023 valtion likvidikassassa oli varoja 5 miljardia euroa. Kuluvana vuonna likvidikassa on ollut keskimäärin 5,3 miljardia euroa, kun se viime vuonna (2022) oli keskimäärin 6,0 miljardia.



Lähde: Valtiokonttori

3 Vuoden 2024 näkymät

Valtion vuoden 2024 talousarvioesityksen perusteella uutta velkaa esitetään otettavaksi 11,5 miljardia euroa. Täydennettynä erääntyvien ja uudelleen rahoitettavien lainojen osuudella velanoton kokonaismääräksi arvioidaan 38 miljardia euroa, mikä sisältää sekä pitkän että lyhyen yli vuodenvaihteen ulottuvan varainhankinnan osuudet.

Budjettitalouden korkokuluiksi arvioidaan 3,2 miljardia euroa vuonna 2024. Budjettivelan korkokulut nousevat vuonna 2024 edellisvuosiin verrattuna lähinnä kohonneesta kansainvälisestä korkotasosta johtuen.

Lainanotto tullaan toteuttamaan Suomen valtion viitelainastrategiaa noudattaen. Pääosa pitkästä velasta otetaan euromääräisten viitelainojen muodossa.

4 Tietoa luottoluokituksista

Luottoluokitus on luottoluokituslaitoksen näkemys lainanottajan kyvystä ja tahdosta selviytyä taloudellisista velvoitteistaan. Päättäessään valtion luottoluokituksesta luottoluokittajat arvioivat mm. kansantalouden tilaa, julkisen talouden kuntoa ja poliittista järjestelmää.

Luottoluokittajat ilmoittavat arvionsa lainanottajaan liittyvistä luottoriskeistä kirjainyhdistelmällä, joista AAA kuvaa korkeinta mahdollista pitkäaikaisen velan luottoluokitusta. Sijoittajat hyödyntävät luottoluokituksia arvioidessaan sijoituksiin liittyviä riskejä.

Suomen valtio ostaa luottoluokituspalveluja kahdelta luottoluokituslaitokselta, jotka ovat Fitch Ratings ja S&P Global Ratings. Pitkän velan osalta Suomen valtion luottoluokitukset molemmilta luokittajilta ovat AA+ vakain näkymin. Edellisten lisäksi on myös muita luokituslaitoksia, jotka osoittavat Suomen valtiolle luottoluokituksia. Luottoluokitukset tarjoavat Suomen valtion obligaatioista kiinnostuneille sijoittajille kolmannen osapuolen arvion Suomen valtiontalouden tilasta.

Luokituslaitokset julkaisevat vuosittain Suomea koskevia analyysejä rahoitusmarkkinaosapuolten käyttöön. Suomen valtion luottoluokitussuhteista vastaavana tahona Valtiokonttori julkaisee luokituslaitosten analyysit ja mahdolliset luokituspäätökset omilla verkkosivuillaan.

Lisätietoa valtion velasta ja velanhallinnasta osoitteessa:

www.valtionvelka.fi